

Prima femeie din Europa, licențiată în drept și prima femeie din lume, doctor în drept.
Antemergătoare a feminismului.

Este binecunoscută mentalitatea adânc înrădăcinată în societatea secolului al XIX-lea conform căreia "femei este doar frumusețea sa concepție a menținut pretutindeni o inteligența unei". Această stare de inechitate între bărbați și femei, care erau considerate inferioare intelectual bărbaților. Să nu vă imaginați că "orașul luminii", Parisul, face excepție. Nu, căci și unul din cei mai cunoscuți profesori ai Sorbonei Paul Sunday, declara: "fără femei știința se face între bărbați", atunci când o studentă, singură printre studenți apărut în amfi teatrul universității pariziene. Este vorba de Sarmiza Bilcescu, pe care voi încerca să o prezint cititorilor. S-a născut la București, la 25 aprilie 1867, ca fiică a lui Dumitru și Maria Bilcescu (zona șoselei Colentina, Strada Sălciilor, sector 2).

A fost copilul mult așteptat, care la vârsta de cinci ani, se comporta ca un băiat și se dovedea foarte bătaioasă, căci îi "dovedea trântindu-i pe cei trei Brătieni", Ionel, Vintilă și Dinu, motiv pentru care Pia Brătianu (n. Pleșoianu) îi spunea Voinica. Cum dorința tatălui de a avea un băiat (moștenitor) nu s-a împlinit, atunci el a numit-o „băiatul meu”. Ea nu se asemena prin comportament cu acesta, care și impusese (sau așa-i era caracterul?) o viață aspră și retrasă ca un adevărat ascet. Avea manifestări în comportament dar și în gândire asemănătoare cu ale mamei sale, fiind generoasă și sensibilă cu cei din jur. A primit la botez numele de Sarmisegetuza dar, de cei apropiați era alintată Miza.

Primele îndrumări, timp de șapte ani, pentru a se instrui, le primește acasă de la dascălul Păun. După aceea a frecventat cursurile Colegiului "Sf. Sava" din București și a obținut în 1884 diploma de bacalaureat. Să precizăm că, în perioada copilăriei și adolescenței, Sarmiza este mult influențată de atmosfera familială, unde se născuse un fel de sentiment oarecum ostil, față de expansiunea germană, îndreptată împotriva țărilor riverane Dunării și apariția ideilor naționaliste.

Așa se explică cum întreaga familie Bilcescu avea un sentiment de admirație și speranță, în omul miraculos, salvator, care va putea anihila alianțele răuvoitorilor. Ion Brătianu va constitui astfel, în mai 1875, Partidul Național Liberal, care va putea realiza renașterea „Daciei mari”. În acest mediu efervescent al familiei, suflul Sarmizei este năpădit de întrebări și răscoliri încă neexplicabile căci simțea dorința de a nu dezamăgi așteptările părinților și a se revanșa într-un fel, de binefacerile și îndemnările venite din partea lor. După obținerea diplomei de bacalaureat și cu acordul părinților, pleacă împreună cu mama sa, la Paris și se înscrie la Facultatea de Litere. Cu regret, se întorc destul de repede în țară căci s-a declanșat mola holerei. În urma unui consiliu de familie, Dumitru Bilcescu, ia decizia fiică să facă Dreptul. Înscrierea și acceptarea ei la cursurile Facultății de Drept la Sorbona, s-a desfășurat ca un coșmar al obstacolelor pe care urma să-l întâmpine.

Cum femeile erau considerate inferioare intelectual bărbaților și aici la Paris situația nu era diferită, mai ales că, profesorii, le tratau pe fete altfel de cum îi tratau pe băieți, dar ea nu a cedat și nu a renunțat la visul ei chiar dacă ostentativ era marginalizată. Culmea, conducerea universității i-a impus portarului să nu o mai lase să intre în incinta localului. Revoltată, dar necedând, tânăra studentă româncă a făcut o plângere curajoasă, adresată tuturor profesorilor Universității, prin care argumenta fi agranta contradicție în raport cu motto-ul încrustat chiar la intrarea în campusul universitar "Liberté, égalité, fraternité" (Libertate, egalitate, fraternitate).

Curajul, insistența și perseverența sa, a uimit pe toți care erau în preajmă, iar pe colegii săi, numai băieți, pur și simplu i-a impresionat, câștigându-le admirația. Cu toată aversiunea și chiar ura cu care au tratat-o majoritatea profesorilor, ea nu a cedat și a rămas ferm hotărâtă să dărâme această nedreptate făcută femeilor, de a le îngădi dreptul la educație, pentru simplul motiv că sunt femei. După primul an de studiu, făcând opinie separată, se remarcă poziția profesorului ei de drept civil, Colmet De Santerre, care a avut o intervenție salutară și demnă, deoarece prin cuvântul său adresat studenților, le-a mulțumit pentru că au acceptat-o printre ei pe studenta româncă, deoarece ea luase cu brio toate examenele.

Fructifi când din plin susținerea totală, venită din partea mamei sale, care i-a fost alături în toți cei cinci ani de studenție ea a putut să-și ia examenele cu brio, obținând în 1887 licența în studii juridice. Voind să-și realizeze visul, după trei ani, la 12 iunie 1890 își susține teza de doctorat, intitulată "De la condition légale de la mère" (Condiția juridică a mamei). De fapt, conținutul acestei teze, era bine și explicit conturat căci subiectul a fost tratat printr-o analiză profundă a condiției legale a mamei, atât în dreptul român cât și în dreptul francez.

Avea doar 23 de ani, dar printr-o profundă analiză, ea promovează ideea egalității femeii cu bărbatul, în sensul sarcinilor și drepturilor față de copii, a dreptului la tutelă al mamei. După susținerea tezei, Sarmiza a determinat impetuos dreptul francez,

să recunoască legitimitatea propunerilor primei sale laureate. La întoarcerea în țară, în același an 1890, Sarmiza Bilcescu, era deja cunoscută pretutindeni, fiind deținătoarea a două titluri unice, pentru o femeie în știința dreptului: "Prima femeie din Europa licențiată în drept a Universității Sorbona din Paris" și „Prima femeie din lume doctor în drept”. Este evident faptul că ea era de acum prezentată în cea mai mare parte a ziarelor europene, ca un adevărat fenomen, cu un rol deosebit în emanciparea socială a femeii în societate europeană.

Printre primele ziare care au făcut-o cunoscută, a fost "Le Figaro" din 28 aprilie 1892 și "Le Monde illustré" din 21 iunie 1890, preluând știrea din "Le Matin" din 13 iunie 1890 și "Le XIX-e siècle" din 14 iunie 1890, dând precizări suplimentare, referitor la prima femeie "Doctoresse en droit" din Europa. Și în țară, ziarele se întreceau de a-i aduce elogii și a o prezenta laudativ. Astfel publicația "Foaia populară", în numărul său din 31 mai 1898 consemna: „singura femeie doctor în drept în Țara Românească”. Cine n-o cunoaște? Fiica domnului Bilcescu, marele proprietar din capitală, și-a terminat studiile universitare la Paris, unde a luat doctoratul Magna cum Laude. Reîntoarsă în țară, a fost obiectul admirației și curiozității generale. Cum era și normal, solicită înscrierea în Baroul Ilfov care atunci includea și Bucureștiul, pentru a i se acorda dreptul de a profesa, fiind prima femeie care se adresa organizației în acest sens.

Conducătorii organizației, au fost puși într-o situație inedită și nu știau cum să procedeze, de aceea, pentru început nu au luat nicio hotărâre. A urmat o adevărată campanie în favoarea ei, declanșată în primul rând, de renumitul jurist Constantin Dissescu, dar sprijinul decisiv, a venit din partea președintelui Baroului Ilfov, renumitul om politic și avocat în același timp, Take Ionescu, care în final a luat următoarea hotărâre: "Nu este cu putință de a împiedica petiționara de a fi înscrisă ca avocat". Decizia aceasta, s-a răspândit în întreaga lume, declanșând un adevărat val de admirație pentru succesul Sarmizei și decizia înțeleaptă a conducerii Baroului Ilfov. După acest răsunător succes obținut, se contura o carieră nemaîntâlnită pentru tânărul avocat, dar Sarmiza Bilcescu a luat hotărârea de a nu pleda niciodată la bară. De ce a luat această decizie, surprinzătoare și greu de înțeles?

Fiind însă o femeie cu o inteligență deosebită și o intuiție cum rar poate fi egalată, a realizat că mentalitățile existente predominau atunci în întreaga societate umană pe mapamond și nu puteau fi schimbate ușor. Fiind ocolită de clienți a înțeles că nu va putea profesa. Fiind o fiică energică și dornică de a-și realiza visul și chemarea socială, nu se lasă învinsă și se dedică luptei pentru drepturile femeilor și a actelor de caritate, implicându-se cu toată ființa sa, în toate acțiunile prin care putea fi reprezentată țara noastră peste hotare.

Începe corespondența cu mai multe personalități din străinătate, trimite costume naționale unor distinse doamne și tablouri reprezentând frumoase imagini din România. Astfel se hotărăște și la 18 martie 1894, înființează Societatea Domnișoarelor Române, cu scopul de a contribui la unitatea culturală a românilor și creșterea gradului de educație în rândul femeilor. Sub patronajul Reginei Maria a Românilor, se organizează o expoziție a tuturor cooperatoarelor din țară, la care renumita juristă face parte din juriul coordonator. A fost Președinta Executiv al Asociației Femeilor Universitare, iar Președinta de Onoare era Regina Maria; asociația s-a înființat în anul 1925 și a militat activ pentru drepturile femeilor din România o lungă perioadă. În 1897, ecurile realizărilor sale profesionale, considerate momente de referință ale fenomenului de emancipare socială a femeii, nu se stinseseră; avea de acum 30 de ani de viață, motiv pentru care se hotărăște a-și întemeia o familie, eveniment care nu a trecut sub tăcere deoarece, alesul inimii sale, nu este altul decât strălucitul inginer, absolvent al Școlii Superioare de Mine din Paris, Constantin Alimănișteanu. Și pentru ca viața să fie mai plină, devine prietena Reginei Maria, alături de care susține concerte de pian și o ajută să-și perfecționeze limba română.

În anul următor, 1898, trăiește cea mai mare bucurie pentru o femeie, devine mama unui băiat,

căruia i-a dat numele de Dumitru, din respect și dragoste pentru tatăl ei, care avusese același nume. De acum întreaga sa viață s-a luminat, căci pe lângă preocupările sale sociale unanim recunoscute, avea fericita ocazie de a-și arăta dragostea maternă, pentru fiul său, cum învățase de la mama sa, cea care totdeauna și-a sprijinit și a fost alături de fiica ei, cu dragoste greu de exprimat prin cuvinte. De acum înainte parcă rezultatele activității sale pe latura socială, devin tot mai evidente. A militat și în mare măsură a reușit să înființeze centre de confecționare a costumelor naționale, denumite "ateliere de cusătorie", cu predilecție în mediul rural, preocupare îndrăgită și de soțul ei; fiind susținută de acesta în totalitate și fără rezerve, căci amândoi, erau adevărați patrioți. Din păcate acesta pleacă spre lumea veșniciei în anul 1911, ea astfel rămâne descumpănită și pentru moment luptă cu sine însăși, pentru a-și continua calea.

Reușește astfel ca în anul 1913 să creeze Consiliul Superior al Industriei Casnice, un organism prin care să se poată valorifica și impune, frumusețea unică a îndeletnicirilor tradiționale, existente în mediul rural. În acest scop își găsea liniștea creatoare la Căscioarele de Călărași, unde se implică fără rezerve, în activitatea zilnică a țăranilor, aici la conacul Alimănișteanu de pe malul lacului Cătăluși azi județul Călărași. În egală măsură se implică și în diverse proiecte din Muscel (Câmpulung) unde de asemenea era iubită și apreciată. A contribuit mult la înființarea de cămine și cantine pentru studenți în mod deosebit pentru cei de la Drept. A avut o contribuție deosebită în proiectele destinate sprijinirii copiilor, prin educație cetățenească în general. Fiind Președintă a Federației Femeilor Universitare, a intrat și în politică depunându-și candidatura la începutul anilor '30 pe listele Partidului Național Liberal. A fost numită mama celor necăjiți și lipsiți, sprijinitoare a studenților. La vârsta de 35 de ani fiul său Dumitru Alimănișteanu, în 1933, se înscrie în P.N.L. și obține un post de deputat; după trei ani în 1936 devine subsecretar de stat la Finanțe, dar se distanțează de grupul liberalilor brătieni și se alătură fracțiunii formate de Gheorghe Tătărașcu.

Pentru o lună, în Guvernul Petru Groza ocupă funcția de Ministru de Finanțe, pentru că imediat, este obligat a demisiona în 11 aprilie 1945. Pe moșia de la Bilcești, moștenire de la bunicii materni, a organizat câteva ferme model, a construit în stil românesc un conac, proiectat de arhitectul Octav Doicescu, având intenția de a-l transforma într-un azil de bătrâni. Nu a reușit să-și ducă la bun sfârșit intenția, căci în 1947 este obligat să doneze Academiei întreaga moșie, care a funcționat până în 2002 ca stațiune pomicolă de cercetare. Dacă acest conac a fost conceput ca reședință pentru regele Mihai atunci când mergea la vânătoare, el a fost naționalizat și transformat în casă de odihnă și distracții pentru nomenclatura comunistă și în mod special pentru Nicolae Ceaușescu. În noaptea de 5/6 mai 1950, Dumitru Alimănișteanu este arestat împreună cu alți 69 de foști miniștri și închis la Sighet până în 1955. În anul 1959 este arestat din nou și condamnat la 25 de ani de muncă silnică, urmând un drum al închisorilor din Pitești, Ocnele Mari, Galați, Jilava, Botoșani ș.a. Eliberat la 19 septembrie 1963, dar după 10 ani, moare la București ca urmare a unui dubios accident de tramvai.

Sarmiza în 1935, s-a retras complet din viața publică la Românești-Muscel pentru că în 26 august să părăsească această lume. A fost înmormântată la Bilcești și după propria dorință a fost îmbrăcată în costum național. Cu ocazia acestei triste despărțiri, Regina Maria a trimis o telegramă de condoleanțe fiului său spunând: "Te rog a primi cele mai sincere condoleanțe la moartea vredniciei tale mame care a fost una din cele mai distinse și mai destoinice dintre femeile române". Se spune că la înmormântarea ei, în semn de omagiu și respect, au fost în jur de 4.000 de oameni, nu numai din Bilcești, dar toți au venit îmbrăcați în costume naționale. În prezent după mărturisirile unor musceleni pe care i-am cunoscut mai bine, conacul din Bilcești, ca urmare a unui incendiu produs în 1999, nu a mai fost refăcut, chiar dacă este declarat monument istoric.

Prof. Univ. Dr. Gheorghe Țiclete